

CD KLASSIEK

**Mariavespers
Adriaen Willaert**

De Vlaming Adriaen Willaert (ca. 1490-1562) was een uniek talent, in staat om de emotie en de inhoud van een tekst treffend te verklanken. Zijn afkomst was nochtans bescheiden. Hij werd omstreeks 1490 geboren in Rumbek, tegenwoordig een deelgemeente van Roeselare. Hij studeerde in Parijs bij Jean Mouton, die zelf een volgeling van Josquin Desprez was. Zoals andere landgenoten trok Willaert rond 1515 naar Italië, waar hij na een lange carrière in 1562 stierf.

Eveneens net als vele van zijn landgenoten, speelde Willaert zo een belangrijke rol bij de creatie van de Italiaanse muzikale taal van de renaissance. Vooral in Venetië, waar hij een lange periode werkte, liet hij zijn invloed gelden.

Hij beoefende alle genres, sacraal zowel als profaan. Vooral gaat hij echter de geschiedenis in als schepper van de eerste dubbelkorige Mariavespers, die hij in 1950 als kapelmeester aan de basiliek van San Marco in Venetië ontwikkelde. De opname van deze vespers door de Capilla Flamenca is door het Franse muziekmagazine *Classica* uitgeroepen tot 'Choc de l'année'. Wellicht volgen er nog bekroningen.

In het Venetië van Willaert was het zingen van meerkorige Vesperpsalmen voorbehouden voor bijzondere momenten van de liturgische kalender. De San Marcobasiliek was immers ook de private kapel van de doge, de leider van de stadsstaat, die zijn positie op belangrijke feesten natuurlijk de nodige luister wilde bijzetten.

De vijf door Capilla Flamenca opgenomen psalmen stammen uit de bundel *Di Adriano e di Iachet i salmi appartenenti alli Vesperti*, die drukker Antonio Gardano in 1550 op de markt bracht. Ze getuigen van verschillende uitvoeringspraktijken: een afwisseling tussen twee vierstemmige groepen, 'salmi con le sue risposte', of de 'salmi spezzati' met telkens een korte overlapping tussen twee verzen.

Deze psalmen worden hier aangevuld met motetten, ricercares en orgelwerken. In tegenstelling tot Monteverdi's beroemde Mariavespers (overigens ondenkbaar zonder Willaerts voorbeeld) gebruikten de muzikanten in het midden van de zestiende eeuw nog geen uitgebreid instrumentarium. Het orgel kwam aan bod, maar speelde niet simultaan met de koren, die vermoedelijk steeds a capella zongen. Deze traditie wordt in de opname gerespecteerd. (EDS)

Adriaen Willaert, *Vespro Della Beata Vergine*, Capilla Flamenca, Dirck Snellings, Joris Verdin (orgel), RIC 325, 20,25 euro

BOEK & CD

**Bij afscheid
Marinus van den Berg**

Als pastor en geestelijk verzorger in een palliatief centrum in Rotterdam schrijft Marinus van den Berg geregeld boeken en artikels over afscheid, rouw en zorg. Zijn laatste publicatie is een bundel met de allerkleinste poëzie. Zelf noemt Van den Berg het „afgebroken zinnen voor mensen, zo vaak onderbroken als ze nog eens willen vertellen.”

Van den Berg schreef de teksten tijdens stille momenten, voor mensen die hij ontmoette. „Ze gaan over anderen, maar, naar ik hoop, ook over u die leest”, stelt hij. Sommige teksten vindt hij geschikt om voor te lezen tijdens een bezinningsmoment of een herdenkingsplechtigheid, andere vooral om in stilte te lezen in een tijd van afscheid of rouw. Een enkele tekst richt zich specifiek tot

bijvoorbeeld ouders van een overleden kind, anderen zijn voor iedereen herkenbaar.

Bij de bundel hoort ook een cd. Muziktherapeute en zangeres Eva de Mooij, die onder meer zingt op herdenkingsbijeenkomsten in zorgcentra, ging aan de slag met de teksten van Van den Berg. Acht nummers zonder franjes zijn het resultaat. Enkel de stem van De Mooij en een piano klinken. Ze respecteren de breekbare rust van de teksten en de stilte die bij verdriet en bij troost hoort. (JVH)

Marinus van den Berg met medewerking van Eva de Mooij, *Verstilde woorden. Teksten bij afscheid*, Uitgeverij Ten Have, Utrecht/Antwerpen, 2012, 112 blz., 17,95 euro

BOEK OPVOEDING

**Mindful ouderschap
Claudia Gold**

In de jaren vijftig pleitten velen voor een autoritaire aanpak in het opvoeden, op televisie geeft de laatste jaren vooral de Supernanny advies. De Amerikaanse gedragspedagoge Claudia Gold pleit in een recent boek echter voor een specifieke, moderne vorm van ouderschap. Mindful ouderschap noemt ze het, en het vertrekt vanuit observatie, empathie en waardering.

BOEK FILOSOFIE

**Gespreksstof
Jensen & Wentink**

In het doosje *Mag ik je wat vragen?* zitten veertig kaarten met veertig vragen. Hoe ziet je dag eruit? Beslis jij met je verstand of met je gevoel? En wie heeft je een belangrijke levensles geleerd? De kaarten zijn gereedschap om een gesprek te starten, waarbij je de kans krijgt om de gesprekspartner beter te leren kennen. De box is samengesteld door de Nederlandse auteur en filosoof

Een mindful ingestelde ouder denkt over een kind vanuit zijn of haar perspectief. „Zo help je je kind om zijn emoties te reguleren, problemen op te lossen en zich aan te passen aan een complexe sociale wereld.” Die manier van benaderen noemt Gold *Het geheim van een gelukkig kind*.

De sleutel ligt volgt Gold in echt aanwezig zijn voor je kind. Dat is geen makkelijke weg, omdat je als ouder naar je kind moet leren kijken zonder je te laten meeslepen door eigen zorgen of ervaringen. Soms blijken ouders daarvoor eerst aan zichzelf te moeten werken. Opvoeden lijkt in dat geval niet zo feestelijk als de ondertitel van het boek suggereert.

Vanuit de relatie tussen ouders en kinderen neemt Gold een aantal problemen onder de loep, van slaapmanagement over verlatingsangst tot ADHD en medicatiegebruik. Ook tienergedrag komt aan bod: „Wanneer kinderen pubers en volwassenen worden vormt hun eigen vermogen om mindful te zijn voor anderen een deel van hun karakter”, schrijft ze.

Het boek is doorspekt met voorbeelden van opvoedingsproblemen, waarvoor ouders haar hulp inroepen als pediatrisch gedragsdeskundige in haar praktijk in Massachusetts (USA). Daarnaast verwijst ze voortdurend naar recente wetenschappelijke inzichten. (NL)

Claudia Gold, *Het geheim van een gelukkig kind. Bekijk de wereld door de ogen van je kind en maak van opvoeden een feestje*. Utrecht/Antwerpen, Kosmos Uitgevers, 2012, 239 blz., 14,95 euro.

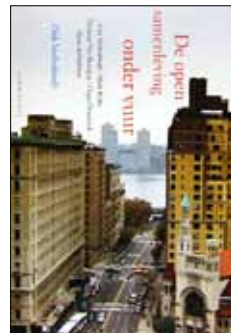
Stine Jensen en door regisseuse Leo Wentink. Ze merkten dat we zelden bij gesprekken stilstaan en vaak blijven hangen bij onderwerpen als het weer.

In het begeleidende boekje bij de kaarten zoekt Stine Jensen uit wat nu eigenlijk een goed gesprek is en hoe je erop kunt aansturen. Ze citeert oude en hedendaagse filosofen en auteurs van conversatiehandboeken en ze praat ook met een relatiepsycholoog en een bekende Nederlandse interviewer. „Een goede conversatie is als mensen kwetsbaar zijn en dingen over zichzelf durven vertellen die tegen de toekomst”, citeert ze bijvoorbeeld filosoof en schrijver Alain de Botton. „Laten we voortaan niet meer tegen elkaar zeggen: ‘We moeten eens praten’, want dan is het eigenlijk

al te laat”, besluit Jensen zelf. „Laten we veel eerder al het gesprek beginnen met: ‘Mag ik je wat vragen?’” (JVH)

Stine Jensen & Leo Wentink, *Mag ik je wat vragen? Gereedschap voor een goed gesprek*, Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen, 2012, 40 kaarten en een boek (64 blz.), 16,95 euro

BOEK SAMENLEVING

**Open groepen
Van Rompuy en anderen**

De Oostenrijks-joodse filosoof Karl Popper (1902-1994) is onder meer bekend om zijn verdediging van de 'open samenleving'. De leer is een stokpaardje voor veel Europese liberalen. Dirk Verhofstadt, broer van en voorman van de denktank Liberales, wijdde er onlangs dan ook een bundel lezingen aan. Hij vroeg vijf vooraanstaande politici, waaronder zijn broer Guy Verhofstadt en de liberale Nederlandse premier Mark Rutte, om een lezing over Popper te houden.

Guy Verhofstadt diept in de bundel de kern van het liberalisme uit. Popper keerde zich tegen collectivisten die de staat belang-

rijker achtten dan het individu, zowel communisten als fascist. De vrijheid en de rechten van het individu moesten voor hem primeren, want alleen zo waken we erover dat een open samenleving niet gesloten wordt.

Ook Herman Van Rompuy, thans de president van de Europese Raad, komt in de bundel aan het woord. Hij tracht Poppers gedachtegoed juist te interpreteren, maar verweeft het met het door hem en de christendemocratie gebezigde personalisme. Zijn betoog maakt daarmee enkele voorzichtige tegenkantingen, de enige in de lezingenbundel. Het personalisme stelt immers dat elke mens het recht heeft om te zijn wie hij is, zolang hij daarmee de ander niet verhindert om te zijn wie hij is. Eigen verdiensten moeten voor Van Rompuy boven een verworven of geërfd plaats staan, boven clans of stammen.

Van Rompuy: „Sta me toe erop te wijzen dat zowel het eerste als tweede kenmerk erfenissen zijn van het christelijke mensbeeld dat de mens ziet als een uniek persoon, vrij en verantwoordelijk, verbonden met de hele mensheid en niet opgesloten in stam of clan. Poppers open samenleving en de christelijke mensvisie wijken dus af van het patroon waar-

bij een stam zichzelf als menselijk noemt en alle andere als onmenselijk.”

Tegelijk stelt Van Rompuy hij dat er fundamentele vrijheden en universele mensenrechten zijn die boven democratie en discussie staan. Als je Poppers denken doortrekt, schrijft hij, zijn dan alle individuele vrijheden toegestaan als er een meerderheid is? Het leidt tot een paradox: wie de vrijheid hoogacht, zou ongewild geneigd kunnen zijn om van een politieke consensus een totalitaire staat te maken.

Verantwoordelijkheid is altijd de voorwaarde om onze vrijheid te verzekeren. (EDS)

Dirk Verhofstadt, *De open samenleving onder vuur*, Lemniscaat, Rotterdam, 2012, 147 blz., 19,50 euro.